

بویوک مجله

پنجشنبه کونلری چیقار ادبی و علمی مجموعه در

۲۴ نیشان ۱۳۳۵

مدیر و امتیاز صاحبی: م. زکریا

نومرو
۶

نسخه
۱۰ غروشدن

اجتماعي مسئلہ

برصمہ !

آرتی تو رکھ ، حربک ، حکومتک ، ادارہ نک سیاستک مغلوب اولدینی بوتون جہلردن دوتک ، کرہلہ مک ، کرہلہ مک ؛ امنیتک ، سلامتک بولو ندینی نقطہلرہ دایامق مجبوریندہ درلر . بونک ایچون - دیورلرک - تورک ملتی کندی دینک ، کندی اخلاقک ، کندی ادبیاتک خلاصہ ، کندی حرشک قوتنہ التجا اقمہلی ؛ کندی بئلکنی دویمالی در . فقط هانکی دین ؟ هانکی اخلاق ؟ هانکی ادبیات ؟ هانکی حرث ؟

دینی اویله برتلقی ایدیشمز وارکہ مظنون و محکوم : غریبچیلرک نظرندہ « مانع ترقی » ، بووکلریمزک قافاسندہ بر معما ، کوچوکلریمزک قلیندہ بر عقدہ ، لسانندہ بر شثامت ؛ قورقوتان ، اولدیرن ، تهدیدینی ، انتقامی دائماً بیلدیرن فقط سهویله بن ، طوتولمیان برتلقی ... دینک اویله معکوس برتجلیسی که اقرارہ ، اعتراضہ دائر اولان هرحرکتی بوغیور ؛ قلبہ ، عصیانہ دائر اولان هر فریادی صوصدیریور ؛ علمی ، اخلاقی ، حقوقی ، صنعتی اووچلری ایچنہ آلمش ، صیقیور ؛ قیملہلرہ دیور ...

بر اخلاق وارکہ اصلرینک ، قاعدہ لرینک بوتون ادعالرینہ رغماً ، ایکی یوزلی براخلاق ! حریت دیور ، اسارت پایور ؛ حق دیور ، شیطانہ طاپیور ؛ قانون دیور ، شقاوتی بیلہ یور ؛ ملت دیور ، کندی دوشونیور ؛ بوتون معناسیلہ ایکی یوزلی ، یالانچی ، قوتدن ، شدتدن ، اصردن ، جبردن قورقان براخلاق ؛ قورقو ، تضییق اولمیان یرلردہ السانلری چکشیدیریور ، لکن اؤفاق بر تضییق کوروغچہ سجده ایدیور ؛ یالانچی ، ایکی یوزلی ، چوروک براخلاق ... براخلاق که بووکلرینی ، حقیقی قهرمانلرینی تقدیس ایتمہ یور ؛ منفعتدن ، کیسه دن ، معده دن باشقا بر مبود طایپور ؛ مأمور نیجیلکدن ، طرفکیرلکدن ، دالہ قاووقلقدن باشقا بر معبد بیلہ یور ...

برده لسانمز وارکہ ساختمی ساختمی ... بوتون سسلی ترکیبلری ، رنگلی تشبیلری ، پارلاق جہلری ، یاخود بونک بوسبوتون عکسنہ اولہرق : کوزیاشی دوکەدن آغلایان سوزلری ، تورکچہ کلہلری ، ساده ترکیبلری ، صویسز تشبیلرہ پایمہ ، یالانچی بر ادبیات ... بر ادبیات که تاریخدن ، جوغرافیادن بحث ایدیور ؛ چیندن ژاپوندن وک آلیور ؛ یونان قدیمدن ، فرنگدن قوقو کتیریور ؛ فقط آیفالرینک اوجنی بیلہ کورمہ یور ؛ کولیور ، آغلایور ، صیرلایور ، طاشیور ، جوشیور ، فقط کندی بیلہ قاندرامایور ، کوستریشمی بر ادبیات ...

صوکر ابر موسیقی ؛ یادیلنجیلر کی او بوقلاتان ، یاخود شیارلر کی هارسزلانسان بر موسیقی !

دوغری نک ، اینک ، کوزلک یاشادینی بوتون مجلسلردن قاچان ، میخانہلرہ ، رزالتخانہلرہ صوفولان بر موسیقی ... علمک حیاتک حضورندہ « بن وارم ! » دیه جک قادار نفسندہ اعتبار بولمیان ، تعظیمدن ، تکریمدن محروم قالان بر موسیقی ...

ایشته حیاتک ، روحک اؤک حقیقی اولادی اولق لازم کان معماریمز ؛ معماری دکل ، طاش کسبلمش برسفاقت ... یوزنی کوزنی بویامش ، اؤک جیرکین ، اؤک غریب برطرزده کییمش ؛ ذوقسز ، سجبہ سز السانلر کی صیویتیقان بر معماری ... ماس ماوی طاشلری ، سیپ سیوری کلاهلری ، هارسز یاراقلرہ ذوقده اسرافک ، سجبہده انقراضک شاهدی اولان بر معماری ... ینہ اویله بر حقوقی ، ینہ اویله بر اقتصاد ... هپ ضعیفلایان ، هپ صیقلالاشان ینہ لریله فکریمزک ، حسزک خسته چو جوقلری ...

صوکر ا بویالانچی ، خسته حیاتک ینہ خسته ، سقط مفکورہ سنی طاشیان تربیہ ضی ا طبیعتک اؤک جانلی چو جوقلرینی هرکون بر درجہ داهای اووشدیروب میسکینلہ شدیرن ، نسلمزک اؤک یارایچی استعدادلرینی هرکون بر صورتلہ کورلہ تن ، حق کوسترمہ دن ظلمی اوکرہ تن ، دوغری بی کوسترمہ دن اکری بی تلقین ایدن ، قوت ، استبداد قارشیشندہ حقہ ، حربتہ یونان کدیرن اسیر وریا کار تربیہ ضی ... بوتون مکتبلر ضہ ، هائلہ ضہ ، بوتون حیاتمزہ دولان بو بوغوجی هوا ، بوزهرلی غاز ...

داهای محکوم داهای مشول بر مؤسسہ مزک علمدر ؛ هنوز دوشو ؛ کندن دوشوندیکی کی سو یلمکدن ، دوشوندیکی ، سوبله دیکی کی باغیرہ قدن عاجزا . دیندہ تعصبہ . اخلاقده ریا کارلہ ، لساندہ جانسزلہ ، معازیدہ مسرفلکہ مانع اولہجی بر قدرتی یوق ... علمک معبدی اولق لازم کلن دارالفنونمز حق ، حقیقت ، علم نامنہ صانکە الی الابد سکوتہ مأمور ...

خلاصہ ، یوق یوق ؛ اولانده جانسز ، روحسز ، یالانچی ... بر حییات که صارمایور ، صارمایور ، برلہ شدیرمہ یور ، داغیتبور ، بو یوتہ یور ، پارچہ لایور ... بر حییات دکل ، بوتون آغیرلایله حیاتی آزدن ، بوتون منفذلرندہ حیاتی طیقایان بر « بار ثقیل » ... حال بوکە بولعشک آلتندہ ، بو جورولک جسدک آلتندہ یاشایان ، فیسفیروب باطلماق ایچین اوافق بر صاوصیتی بکلرین یپ یکی بر حییات وار . اویله بر یکی حیات که دولمش ، بریکمش ، طاشمش جوشمش ایچین یالکر بر حجلہ ایستہ یور ...

ایشته علمکیتی یاشانق ایچین بویکی حیاتی ، حیاتک بودرین ، کیزلی آقینیلرینی بولق لازم . بونک ایچین هرشیدن اول ماضی ، اولوی سیکینمک ، استقبالی ، دیری بی یا قلاق حیاتک اؤک قلبی ، اؤک صمیمی فریادلرینی دویق لازم .

ایشته بوفریادلری بر کرکە دویونجه اونی تفکر ایچین بر علم ، اونی تنی ایچین بر موسیقی ، اونی حسلندیرمک ایچین بر معماری ، اونی یاشانق ایچین بر تربیہ لازم ...

بیانک بردیرک ۱۱ مارت ۱۳۳۵

دارالفنون مدرسلرندن

اسماعیل صفی

اقتصادی جریانلر

دیرمه هر یه نک استمؤک صوریلر نسوبی

دولت ایلہ افراد آدمہ شمدکی اقتصادی علاقہلر

صوکر حربک دولتلرہ تحمیل ایتدیکی قهار بورجلرک تسویه سی ایچون فردلرک ملکیتدن - بلاھندور رفی ممکن اولان - بر حصہ نک ، دولتک عھدہ تصرفنہ نقلدن دھاشافی بر تدبیر اولادینی ایضاح ایتدک .

حال بوکە دولتک بورجدن آزاده اولماسی ، مؤسسات خصوصیه نک و افرادک بورجہ کبرمسیلہ قابیلر . شو حالده بورجسز بر دولتک احداثدن حاصل اولہجق فائده نک بورجلی بر ملت وجودہ کتیرمکدن متولد اولان ضررلہ تقابل ایدوب ایچہ جکینی تدقیق ایتک ایجاب ایدر .

فردی ملکیتدن بر قسمنک دولت عھدہ سنہ دوریلہ مملکت ایچندہ بوران مال و ملکک بر ذرہ سی ضایع اولماز . صوکر ملکیتک تجزی ایتمہ ی محذوری دہ وارد دکلر . چونکە ملکیتک دور و نقلندہ مادہ بر افراز و تفریق یوقدر . بعضی مؤسسات و افراد ، دولتہ ویریلہجک اولان حصہ یی نقداً قادیہ ایتکی ترجیح ایدہ بلہ جکاردر . فقط بو ترجیح ، ناخوش بر اورتاغی صاومق لزومندن زیاده سرمایہ یی بشقہ و سائلطہ اؤکالہ امکان بولوندیفندن متولددر . حکومت نیچون حذر ایدیلہجک بر شریک اولسون ؟ دولتک رابطہ اشتراک لہ فضلہ قوت کسب ایدہجک اولاق حق مراقبہ سنہ استناداً توسیع تشبہ ، و سائلطک اصلاح و تکملہ مانع اولاجفندن قورقولوبورسہ بو قورقو ناجیجادر . حکومت بالعکس اقبال وادبارندہ هجماً علاقه دھراولدینی تشبثاتک وسعت و صلاح پیدا ایتسنہ غیر ایتسی مفتضای منفعتیدر . سیاسی عضویت ایچندہ اؤک قوتلی اقتصاد عامل اولاجق اولان دولتک اورتاقانی بر چوقی مؤسساه قوت وزندکی بخش ایدہجکدر .

ڏاتا دولتک اور تافلتي نه قدر اليم بر درد
و آغبر برونك عداوونورسه اولسون بوضرورت
تاريخيه بويون اتمك لازمدر. بونكه افرادك
ثروتندن بر قسمتك دولته نقلندن عبارت اولان
تصور، موقع تطبيقه قونولمازسه، ياقين
بر زمانده دولت هر آيمده مكلفينك او كنده
تقاضاكار بر مصراق شكنده ديكيه جكدرد.
حاليكه بورجه مستغرق، احتياج اينجده نالان
بر دولتك پاره استحصالنه منتهي اولان مضرع
مصراقه ومداخله سته مروض قالمقن ايسه توانا
بر دولتي اور تافلته آلتى ده اي دكليدرد؟

ڏاتا بر آرز تعميق نظر ايديليرسه، شمدي به
قدر خصوصي اقتصاديات ايله دولتك اقتصادياتي
آره سنده نوعا بر رابطه اشتراك اولديني كورولور.
يالكز شوفرقله كه حكومت بوشركنده حاكم
موقعنده دكل محكوم موقعنده ايدى و بورابطه
شركت هم دولتك، و همده ملتك اكثريت
عظيمه سي ضررينه اوله رقي انكشاف ايمشدى.
منتفع اولانلر كوچك بر اقليت ايدى.

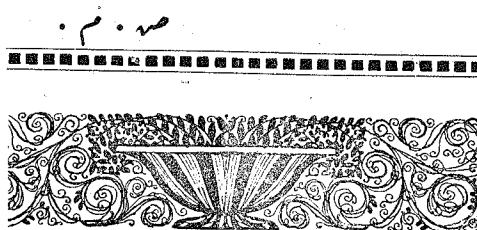
بتون دولتلر آتيسي ايلريده دولت اقتصادياتي
ايله اقتصاديات خصوصيه آره سنده كي رابطه نك
الاجني شكده منده جدد. دولت، اعتماد غير لايقي،
تضييقكار بر عنصر حالنده قاله جقي ايسه، اقتصاديات
خصوصيه به ضعف و انحلال طاري اوله جقدرد.
دولت قدرتي مال و ملكدن اقتباس ايدن مستغني
بر وضعينده بولونه جقسه ملتك بوتون شعبات
و فعاليتي بوندن حصه مند اوله جقدرد.

صوك براعتراضى تدقيق ايدلم؟ بودرجه
واسع بر مقياسده كي استملاكه مالا صاحب
سلطوت و قدرت بر عضويت پايه سته چيغه جقي
اولان حكومت، طوپر اهنك، عصولاتك،
معمولاتك فيثاتلرني فيرلا تغه ميال اولمازى؟
فقط هر خيزلي تشييت السانلرده اكه فنا
نتيجه لر و يرمكه مستعدرد. دائمي اعتنايه، متيقظ
بر ترصده احتياج كوسترمه دن نمرات حسنه
ويرن بر تشييت يوقدر. يالكز بو ملحوظ
تهلكه بزي مغسلي ايدمه جك بر جهت واردر.
شيمديكي وضعيت اقتصاديه ايله بعضي كيسه لرك
حددن افزون زنكين اولسي، دولتك مضايقه سي
و خلقك سقات و حرمانيله مربوط ايكن تصور
ايديلن فرضيه دن دولتك زنكين اولسي، عين
زمانده وعين نسبتده افرادك سعه حاله مظهر
اولسيه مترافقدرد.

دولت امور شر كنده تدبير سزلك كوسترد،
مصايرف زائده ياپار، مضر تصرفكارلره قابل
ايدر و ياخود فني و صنايعي ساحلرده ترقيات
عصره پيرو اولمازسه بوتون افراد ملت يكو وجود
اولارقي اوني ايقاظ و ارشاد ايدر.

ثروت عموميه دن بر قسم، حكومت منفعتنه
ضبط و افراز اولندقدن صوكره، متباقي ثروت
اوزرندن استيفاي تكاليفك مشكلات كسب ايدمه جكنه
اعتراض درميان اولونه بيلير. فقط دولت ملكيت
افراددن بر قسمتي عهده سته نقل ايتديكي صره ده

مقداروني اوله حساب و تقدير ايتليدركه اتمام
موازنه ايجون مصراحت ايدلر جك ديكر وسايط
و تكاليف حيات اقتصاديه يي دارلاشدير ماسين.
بوتديرك موقع تطبيقه وضعي ائناسنده،
اولا دولتك عهده سته نقل ايديله جك ثروتك
مقدار حقيقي سني تعيين ايتك ثانياً بو استهلاك
صوكره هانكي تكاليف ابقا و هانكي ليرنك رفع
ايديله جكني قرارلاشدير مقي، ثالثاً - تأمين
اولنه جقي ديكر مشايع وارداتي تصرع ايتك
مقتضيدرد. مفرط اولماق شرطيله اموالك انتقالات
ارثيه سي اوزرينه موضوع تكاليف چو غايله بيلير.

اسلام - تورك تشكيلات مدنیه سندن اخى ارماتلر نه تشكيلات

اوجاقلرده ناموسلى عمله و چراقلردن باشقه
« معلم » لر، « مدرس » لر، « قاضى » لر،
« خطيب » لر، « واعظ » لر، « اميرلر »،
حاصلى « كبار » و « افضل » دن آدملرده وار
ايدى. قبول شرطنى، ابي اخلاق تشكيل
ايتديكي ايجون اوجاقلر ك سالكلري تميز، خير خواه،
و اداره جيلري فضله اولارقي زنكين آدملا ايدى.
شهرلر آراسنده بويوك برتساند آخى وجوده
كتيرن و بيكارله مختلف باشي براوجاغه باغلايان
بو صيحاقي (قارداشلق) مفكوره سته علمدارلرني
بويوك مؤثرلر صيره سته قومي ايجاب ايدر.

تاريخلر صرده آنقره شهرينك اخيلردن
آلنديني مقيدرد. اخيلرك، بر سلطان اداره سنده
اولمايان هر هانكي بر برده شهر اداره سني اله
آلدقلى ابن بطوطه نكده شهادتيله ثابت اولدينه
و تاريخلر صرده آنقره نك تسليمندن صوكره بردها
اخى مؤسس لرندن بحث اولونعا ديفنه باقيليرسه
قناعت كتيرمك ايجاب ايدركه (نوشروان - سلمان
فارسي و حضرت علي) مثليه احاطه ايديلن
و صلاح الدين ابوني ايله خليفه عباسي (ناصر الدين)
قدر كلكله برابر توركياده كي تشكيلاتك معني باشقه
زمان و محفلرده بو قدر مدني و صالح بر طور له اداره
ايله مش بر رقيي بولونمايان اخيلر مؤسساني، ابن
بطوطه دن اون بش، بكرمي سته صوكره يعنى
آنقره نك عثمانيلره كچه سيله بيقيلمش كيتمشدر.
حال بو كه بوطن، طواهر ك آلداتماسنه و غمادوغرو
دكلدر. اسني بر قاج كره دكيشدرن بر طريقت،
بر مكتب، بر غزته محو اولمش صايلا مياجني كي
مراد خداوندكار زماننده سياسي وظيفه دن
چكينن واسي سيليبن « اخيلك » ده بوتون
فعاليتي اعتباريله محو اولماشي و بلكه ڏاتا اصناف

تشكيلاتنده ياشامقده اولان ذهني اناطوليكده،
استانبول و وروم ايليكده بدستان و لونه لرنده،
دستگاه و دكانلر نه ادامه ايتمشدر. سلسله
نامه لر له ثابت درك تنظيماته قدر صنعتكارلر صره لري
(فتوت) نظامنامه سيله عامل اولمشلردرد. هر صنعتك
اوسته لري، نقبي، شيخي، كتخداسي، پيري، اوجاق
تربيه سني بوتون عصرلر امتدادنجه ياشامشلردرد.
صنعتكارلر صر يوزده طفسان (حضرت علي
و سلمان فارس) تعليماته، غي قالمشلر، اومبيلردن
كلن آداب و اصول اوكره نوب (قوشاق)
قوشامشلردرد. حق (تعلم و تربيه) صنعتنه داخل
اولانلرده علم پيرلري آراسنده بويكي ذاته معتنا
موقع آيرمشلردرد. بوندن باشقه اكاوفاق دكانلر ك
قبومي اوزرنده « هر سحرده بسمله ايله آجياور
دكانز، حضرت . . . در پير صر خشكار صر »
شعاريني طاشيقي، زمانه قدر اوجاقلر آرمه سني
آصمق قيلندن بروظيفه قلتي ايديلشدر.

حق سياسته قاريدشديني زماللر، اخيلك
باطنيه دن (حسن صباح) ك ايران و سوريه ده
فداييلرينه ياپديرديني معلومانه تشييتلرينه بكنزدر
برشي يامامقله برابر فتوتنامه نك قيد مخصوصي
وان بطوطه نك شهادتي وجهله بعض اشراي اولدو.
رنگه بو بوحيثيله بعض تشكيلات و اصري صافلامه
مجبور اولمش اولمسيه « كيزلي قوميت » لرك
توركلرده بر مثال مكمل اولمشدر. بونكله برابر
سياست و قوت مادي اعتباريله حاكيت، عثمانيلره
كچنجه « فداييلك » تشكيلاتنه آرتق حاجت
قالامش و فتوت، يالكز مسافر زاويه لريله دكانلرده
ياشامقله اكتفا ايتمشدر.

شوده دوشونولمى درك (مولويك)
و (بكتاشيلك) ده اخيلك كي اصناف طبقه لري
اوزرنده سلطنت روجه قورمشدر. مولويك
(مولانا سي)، (ناصر خسرو) ي، (عطار) ي
(فتوتنامه) او قو بيجيلرنجه معتبر ايدى.

عين اثرلر ك مشترك دو يظولر و فكرلر
دوغوراجني طبيعي اولدينه كوره بو طريقتلر
آراسنده مقارنت و بعض دستورلرده عينيت
كورولمك طبيعي در. هر حالده طريقته مخصوص
آيين و آداب مستثنا طو بولاييلير سده ديكر
جهتلرده و مثلاً ادبي حرثده اشتراك، ظاهر در.
و هر حالده اخيلك و بكتاشيلك، تورك ديني
مولوي تكيه لرندن زياته نشره موفق اولمشدر.
بوحيثيله اخى و بكتاشي توركيالريني ملي ديلزده
الهيلر، غزاللر، نوركيلر، بسترلر ابداع ايتمش شغصيتلر
ديه قلتي ايتك اقتضا ايلر.

- بيشه دي -

دارالمعلمين معلملرندن

هيويت

